

УДК 316:364

Балухтіна О.М.¹, Машталер А.І.²

¹канд. іст. наук, старш. викл. НУ «Запорізька політехніка»,

²студ. СН-518 НУ «Запорізька політехніка»

СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ ПРИЧИН ЗЛОЧИННОСТІ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ

За радянських часів питання злочинності розглядалося лише в межах криміналістики, яка була віднесена до юридичних дисциплін. Сьогодні українська соціологія, як і світова соціологічна наука все частіше звертається до цієї проблеми. Соціологія злочинності порівняно нова галузь вітчизняної соціології. Існує також соціологія девіантної поведінки, яка вивчає форми поведінки, що відхиляються від соціальної норми, в т.ч. делінквентну (протиправну) поведінку (наприклад, проституцію, наркоманію, суїцид).

Підліткова злочинність – негативне явище сучасності, яке є актуальним для суспільства. Занепокоєння викликає динаміка саме у бік збільшення правопорушень. Особливості злочинності неповнолітніх обумовлені віком правопорушників та їх статусом у суспільстві. Рівень злочинності серед підлітків багато в чому залежить від стану боротьби з даними злочинами. Тому важливо змінювати ставлення працівників правоохоронних органів до обліку статистики його проявів.

Підлітковий вік є перехідним періодом від дитинства до молодості. Якісні зміни, що відбуваються в інтелектуальній та емоційній сферах особистості цього періоду (інтенсивний, нерівномірний розвиток, ріст організму та ін.) породжують новий рівень його самосвідомості, потреби у самоствердженні, рівноправному і довірливому спілкуванні з ровесниками і дорослими. Бурхливий статевий розвиток зумовлює виникнення статевого потягу і пов'язані з ним переживання та інтереси. Саме й цей період велика вірогідність скоєння підлітком правопорушень через зміну світогляду та навколишнього середовища [1].

Зазвичай, найбільш поширеними серед неповнолітніх залишаються злочини проти майна: крадіжки, пограбування, вимагання або шахрайство. У групі підлітків від 14 до 15 років – переважна більшість, а в 16–17 років вони становлять близько три чверті всіх випадків порушення закону.

Статистика Національної поліції за 2017 р. зафіксувала в Україні близько 7 тис. злочинів, що скоєно дітьми. Близько половини з них (3 196) – тяжкі та особливо тяжкі. Порівняно з 2016 р., молоді українці скоїли на 148 правопорушень більше. Наприклад, кількість зґвалтувань зареєстровано вдвічі більше – 21 випадок проти 10. Натомість, майже на третину поменшало вбивств і замахів (30 випадків проти 43), та практично не змінилася кількість дитячих розбоїв (163 замість 164).

При проведенні комплексного дослідження причин злочинності неповнолітніх, окрім негативного впливу сім'ї та недоліків у шкільному вихованні, вчені виділили ряд інших чинників, які обумовлюють протиправну поведінку, серед яких: незайнятість суспільною працею; негативний вплив мікросередовища; недостатня увага або безпосередня зневага з боку держави і громадськості до зазначених проблем; підбурювання з боку дорослих до вчинення злочинів; негативний вплив ЗМІ; пропаганда насильства, наркотизації і алкоголізації, легкого життя, злочинної діяльності, проституції; бездоглядність і відсутність належного контролю з боку соціальних служб та родини за поведінкою, зв'язками і характером того, як підліток проводить час; недоліки у системі працевлаштування; в організації їх дозвілля; мала ефективність діяльності органів, які зобов'язані провадити профілактику злочинності неповнолітніх, насамперед, на рівні індивідуальної профілактики правопорушень [2].

Очевидно, що для активної та ефективної протидії цій проблемі необхідні комплексні заходи. На сьогодні функціонують спеціальні органи в справах неповнолітніх, але не всі труднощі в поведінці вони можуть скорегувати. Тому пропонуємо звернути увагу на профілактичні заходи та посилити їх, тобто приділяти якнайбільше уваги організації позитивно спрямованого дозвілля, активного залучення підлітків до занять спортом, мистецтвом, пропаганди здорового способу життя; закріплення соціальних позицій сімей, які мають неповнолітніх дітей, якісна зміна ролі сім'ї у суспільстві, її матеріальна підтримка; збільшення частки зайнятості підлітків у суспільно корисній праці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Рущенко І. П. Соціологія злочинності /І. П. Рущенко. – Харків: Вид-во НУВС, 2001. – 370 с.
2. Шанковська Т. І. Аналіз причин правопорушень неповнолітніх як підґрунтя соціально-педагогічної роботи з молоддю щодо профілактики злочинності / Т.І. Шанковська // Вісник Житомирського державного університету ім. Івана Франка. – 2006. – № 30. – С. 50-53.